

Le Estel

CIRCULAR INFORMATIVA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CASTELLO
2.ª EPOCA **JULIOL-AGOST 1965** **N.º 2**

IMP. LOGUI.-CASTELLÓN

(Circulació Limitada als socis del CEC)

INDEX

Tema d' actualitat

F. S. C.

Les Nostres Cançons:
Himne Regional Valencià

Notes Prehistòriques

A. Bardina

Espeleologia

J. L. Viciano

Les Nostres Comarques

Llucena-Maxim

Notes Secretaria

Lliçons de Gramàtica

Xistes

Per Aga-Pito

Missa de Campanya-Fogata Muntanyera

EL "GOUR" CIRCULAR DE LA COVA DE L'ORET - ESLIDA

Després de la celebració de la III Assemblea Espeleològica Valenciana en terres castellonenques, es va publicar a un periòdic esportiu valencià (d'orige, no de llengua) un treball sobre una de les cavitats visitades: la cova de l'Oret. El treball, degut probablement a un dels assistents s'ocupava d'un vell conegut nostre: el "gour" circular, sobre el qual llançava unes teories, segons transcribim a continuació:

"En el extremo septentrional de esta sala, al pie de unas coladas y abierto hacia ellas, existe un gran gourg circular, de fino brocal y con una elevación de unos 20 a 25 cms. El piso del gourg es inexistente en la actualidad, ya que éste, a su vez, constituía la boveda de otra caverna, que acabó desplomándose. Así, pues, nos hallamos ante el raro fenómeno de una sima de hundimiento, abierta en el interior de otra caverna, y cuya boca ha ido a coincidir justamente con la superficie interna de un gourg circular. Claro es que al respecto se han montado inmediatamente las correspondientes teorías acerca de ello, tales como la de coincidir esta zona con un menor espesor de la boveda y por otro lado soportar un peso mayor del normal por el agua que debía de embalsar en el gourg antes de su desplome."

O siga què, més o menys, es venia a dir el següent: el "gour" havia estat l'orige de l'avenc i no aquest l'orige del "gour", que era el que traïem nosaltres de les dades recollides per gent del nostre grup en exploracions anteriors. Però, abans de passar avant, repassem el que hem observat sobre la morfologia dels "gours": aquests presenten la barana amb les dues vessants ben diferenciades; una, formada en contacte amb l'aigua entollada, té la paret recoberta de formes bonyudes i arrodonides, molt freqüents a punts que han estat embassats, encara que no siguin "gours". D'altra, la vessant per on les aigües han cavallat, està formada per una successió de "microgours" escalonats, també

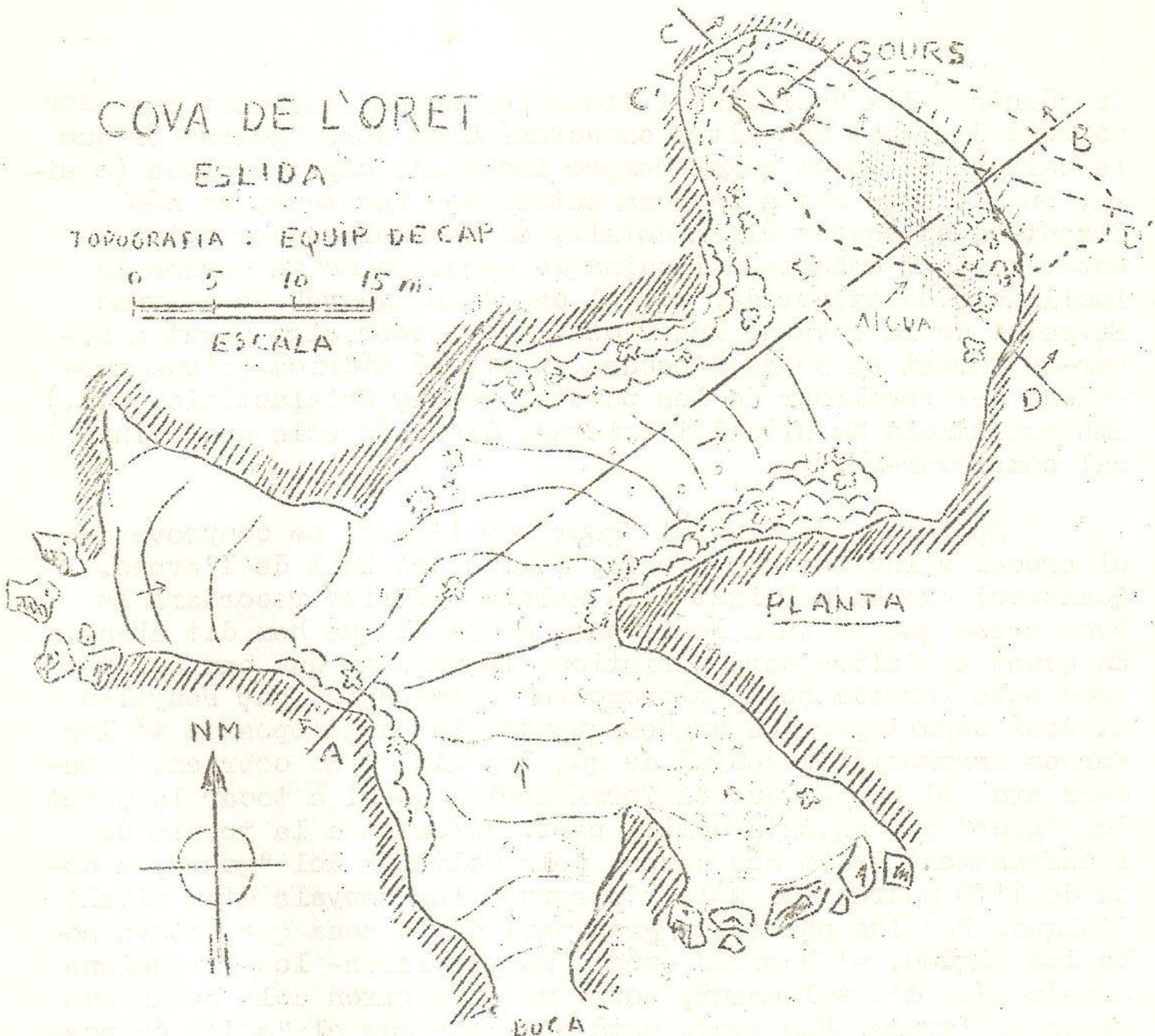
COVA DE L'ORET

ESLIDA

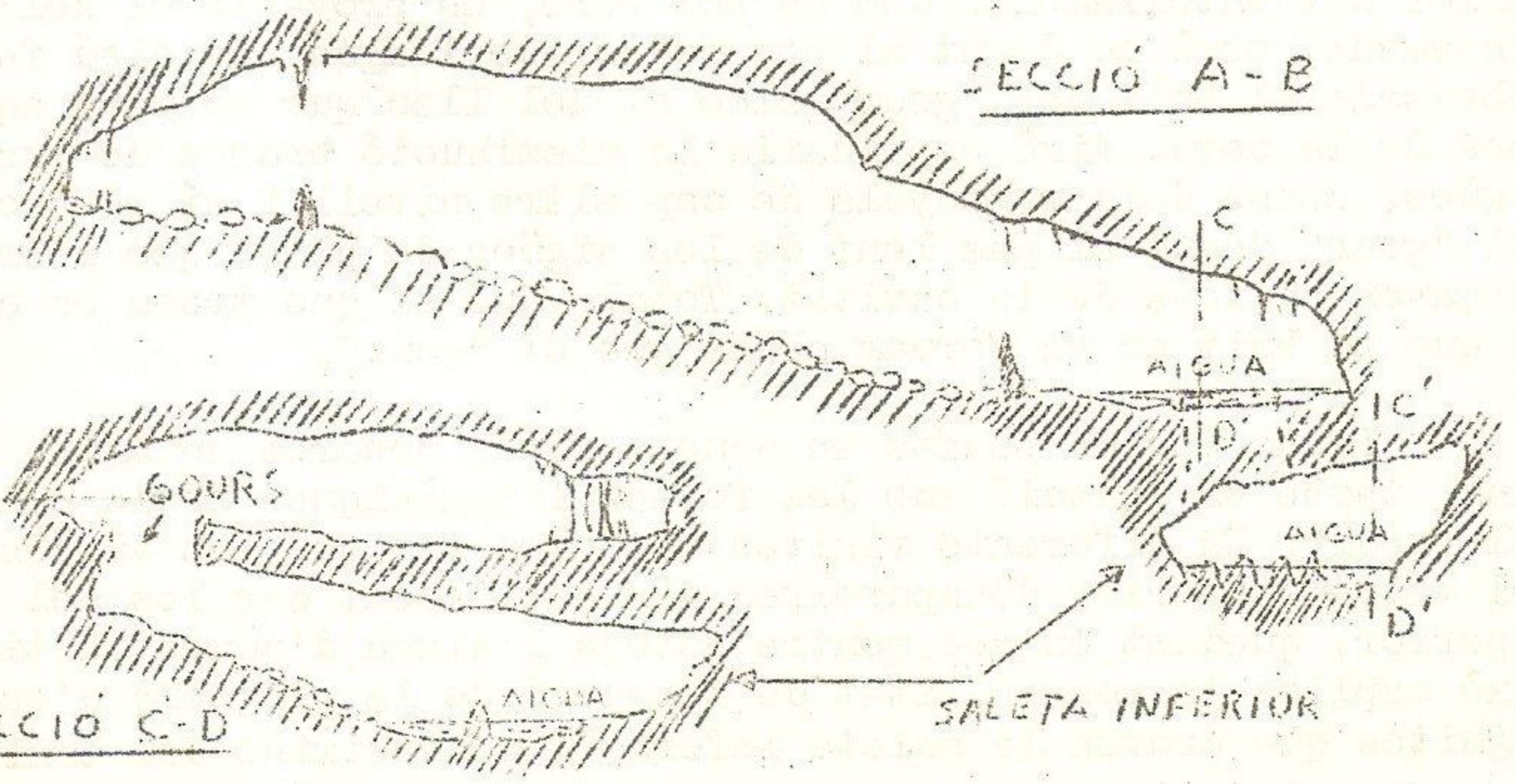
TOPOGRAFIA : EQUIP DE CAP

0 5 10 15 m.

ESCALA

SECCIÓ A-B

SECCIÓ C-D

freqüents a les "colades" i llocs per on ha descendit una lleu corrent d'aigua. Una altra característica dels "gours" és que la barrera es forma quasi sempre inclinada cap a l'aigua (o si-ga, en retrocès cap a la zona entollada) Per tant, no més fixant-se en aquest últim detall, és possible saber quina ha estat la part embassada i quina la seca. En molts cassos la inclinació és exagerada, com el cas dels "gours" de l'Avenc Estret i de la cova de les Dames. Açò potser siga degut a haver-se format en zones d'escasa aportació hídrica (aigua procedent del regalimar de les parets, goteig estalactític, etc.) amb constància de nivell i quietud. Clar, és sols una opinió i cal comprovar-ho.

Aplicant tot això al "gour" de l'Oret, es comprova que el brocal s'inclina cap arrere, fugint del buit de l'avenc. Qualsevol que haja baixat a la saleta inferior recordarà la bona presa que es fa a la barana, degut al que hem dit abans. En quant a l'altra característica, la vessant que cau a l'avenc esta formada pels "microgours" escalonats, que senyalen el camí seguit per les aigües, mentre la banda oposada té les formes arrodonides, senyal de que les aigües ho cobrien. I encara ara, el bassal que es forma arriba quasi a tocar la paret del "gour" per aquesta última part. Referent a la teoria de l'enfonsament tenim més coses: pels voltants del "gour", a cosa de 1'70 metres del sòl, s'observen les senyals d'un nivell d'aigua. Per les parets de gran part de la zona que estava sota les aigües, s'observen -més o menys clares- les formacions arrodonides d'entollament; metre no existeixen a la banda que vessa a l'avenc. Per tant, està ben clar que el "gour" és posterior a l'entollament. Com es pot vore, és provable el del'enfonsament, però no degut al pes modest de l'aigua que algú fea embassada al buit del "gour", sinò al del llac que ocupava aquell fons de la cova. Això explicaria la disminució brusca de les aigües, sense deixar senyals de cap altre nivell i sí el brocal del "gour" degut al pas lent de les aigües de pluja que s'arregaven al fons de la cavitat. Total, què el que traem en clar és que el buit es va formar abans que el "gour".

I una vegada posats en aquest racó, tocarem un altre punt, també en relació amb les formes litogèniques de la zona del "gour". En diferents visites hem observat que les aigües del tollet inferior desapareixen més rapidament que les del superior, quedant en sec mentre goteja l'aigua d'aquest últim. Això explica la possibilitat de formació de la ringlora d'estalagmites que creven la saleta inferior, sobreceixint del toll

d'aigua. D'haver-se secat més prompte el toll superior, al gotejar sobre l'aigua de l'inferior, no s'haguessen pogut formar les estalagmites. La ringlera coincidís amb un clevill del sostre.

I ara una dada anecdòtica: pel que hem sentit contar, la teoria del "gour" va naixer a una taverna (sí, taverna, no caverna) lloc on no són massa freqüents els "gours", que nosaltres sapiem. Però la falla va estar en fer més cas a les teories que al propi "gour", en la morfologia del qual estava escrit el seu oríge.

VICIANO

CARTA OBERTA A UN GRUP D'EXPLORACIÓ SUBTERRÀNIA

Desconeguts Srs.:

Essent imminent la celebració en terres castellonenques d'una OPERACION LEVANTE encaminada a "descobrir" tota mena de cavitats i fenòmens càrstics i tenint notícies d'un fullet sobre l'organització i desenrotllament, per tal d'aclarir algunes coses que poden restar confuses per a qualsevol que no tinga cap altre mig d'informació que el citat fullet, amb el seu permís ens permetim llançar aquesta "carta al vent".

Les notícies sobre el fullet diuen que en ell s'al·ludeix a l'interés demostrat prop de dos anys per l'exploració de les cavitats subterrànies de la "provincia" de Castelló. Laudable interés, però resulta que nosaltres tenim un interés paregut més de 12 anys i no necessitavem que ningú ens descobrira les Amèriques de l'exploració subterrània. També s'al·ludeix a l'esperança de que creixca l'interés per l'exploració subterrània en terrés castellonenques; però si interés, ganes, gent i demés en tenim! El que ens falta són ajudes en material i.... això que fa "ballar el gos" i moure's a la gent.

Referent als resultats de les exploracions fetes, ja coneixiem la Serra d'Altís des de l'any 1.961 (agost) i la Mola des de l'any 1.956. Per cert que els han passat desapercibuts els altres 8 avencs i dues coves que té la Mola. I altres zones de veritable interés, que quasi han tocat però....

Referent al cognom de l'expedició: LEVANTE, és un mot que no entenem quan ve de gent del Principat. Com a valencians ens cau mal i dona nosa quan ve de qui té que vindre, però en cassos com aquest resulta inadmissible. I només ens falta això, que a tanta distància del XVIII, encara ens segueixquen rebatejant.

Segueix pàgina 11

El gour circular de la cova de l'Oret, Eslida*

DESPRES DE LA CELEBRACIÓ de la III Assemblea Espeleològica Valenciana en terres castellenques, es va publicar a un periòdic esportiu valencià (d'origen, no de llengua) un treball sobre una de les cavitats visitades: la cova de l'Oret. El treball, degut probablement a un dels assistents, s'ocupava d'un vell conegut nostre: el gour circular, sobre el qual llançava unes teories, segons transcrivim a continuació:

En el extremo septentrional de esta sala, al pie de unas coladas y abierto hacia ellas, existe un gran *gourg* circular, de fino brocal y con una elevación de unos 20 a 25 cm. El piso del *gourg* es inexistente en la actualidad, ya que éste, a su vez, constituía la bóveda de otra caverna, que acabó desplomándose. Así, pues, nos hallamos ante el raro fenómeno de una sima de hundimiento, abierta en el interior de otra caverna, y cuya boca ha ido a coincidir justamente con la superficie interna de un *gourg* circular. Claro es que al respecto se han montado inmediatamente las correspondientes teorías acerca de ello, tales como la de coincidir esta zona con un menor espesor de la bóveda y por otro lado soportar un peso mayor del normal por el agua que debía de embalsar en el *gourg* antes de su desplome.

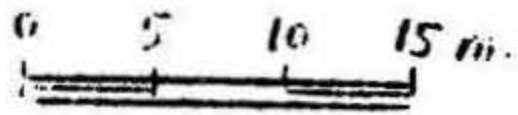
O siga que, més o menys, es venia a dir el següent: el gour havia estat l'origen de l'avenc i no aquest l'origen del gour, que era el que traïem nosaltres de les dades recollides per gent del nostre grup en exploracions anteriors. Però, abans de passar avant, repassem el que hem observat sobre la morfologia dels gours: aquests presenten la barana amb les dues vessants ben diferenciades; una, formada en contacte amb l'aigua entollada, té la paret recoberta de formes bonyegudes i arrodonides, molt freqüents a punts que han estat embassats, encara que no siguin gours. L'altra, la vessant per on les aigües han davallat, està formada per una successió de *microgours* escalonats, també freqüents a les «colades» i llocs per on ha descendit un lleu corrent d'aigua. Una altra característica dels gours és que la barrera es forma quasi sempre inclinada cap a l'aigua (o siga, en retrocés cap a la zona entollada). Per tant, només fixant-se en aquest últim detall, és possible saber quina ha estat la part embassada i quina la seca. En molts cassos la inclinació és exagerada, com el cas dels gours de l'avenc Estret i de la cova Foradà. Açò potser siga degut a haver-se format en zones d'escassa aportació hídrica (aigua procedent del regalimar de les parets, goteig estalactític, etc.) amb constància de nivell i quietud. Clar, és sols una opinió i cal comprovar-ho.

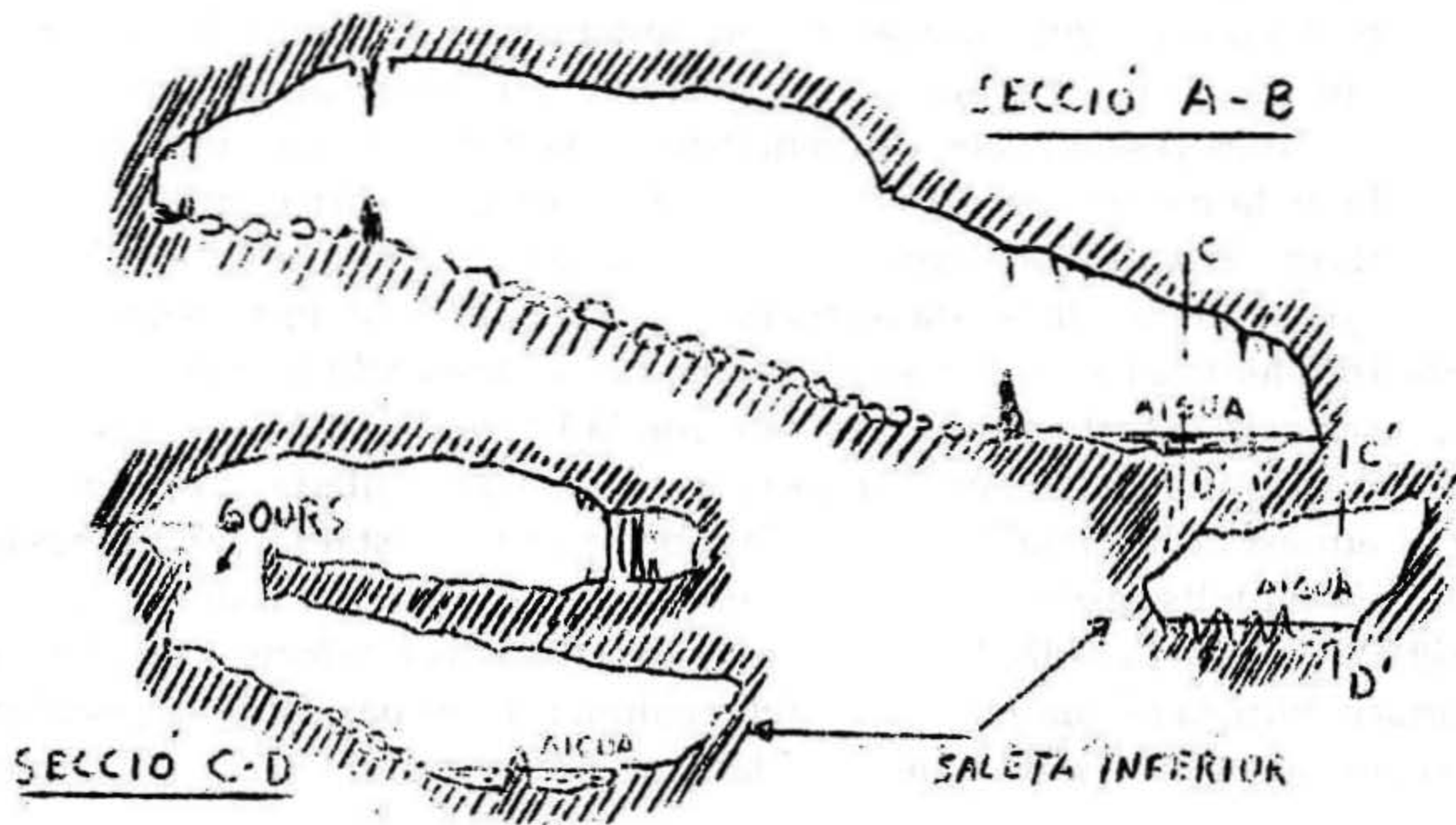
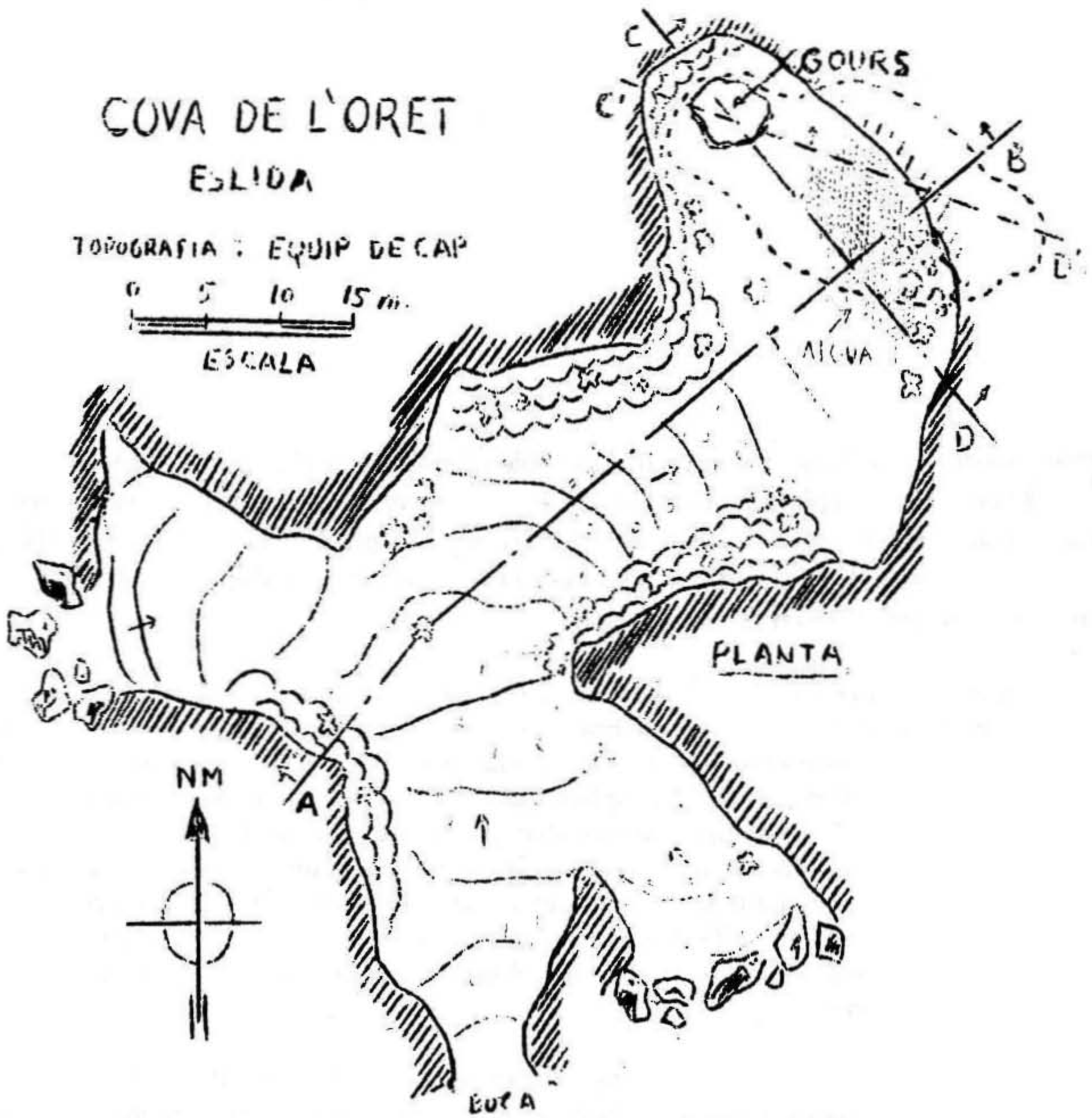
* Publicat a *L'estel*, 2, (2a època), juliol-agost de 1965.

COVA DE L'ORET ESLIDA

TOPOGRAFIA : EQUIP DE CAP

ESCALA

Aplicant tot això al *gour* de l'Oret, es comprova que el brocal s'inclina cap arrere, fugint del buit de l'avenc. Qualsevol que haja baixat a la saleta inferior recordarà la bona presa que es fa a la barana, degut al que hem dit abans. En quant a l'altra característica, la vessant que cau a l'avenc està formada pels *microgours* escalonats, que assenyalen el camí seguit per les aigües, mentre la banda oposada té les formes arrodonides, senyal que les aigües ho cobrien. I encara ara, el basal que es forma arriba quasi a tocar la paret del *gour* per aquesta última part. Referent a la teoria de l'enfonsament tenim més coses: pels voltants del *gour*, a cosa d'1,70 metres del sòl s'observen els senyals d'un nivell d'aigua. Per les parets de gran part de la zona que estava sota les aigües, s'observen –més o menys clares– les formacions arrodonides d'entollament mentre no existeixen a la banda que vessa a l'avenc. Per tant, està ben clar que el *gour* és posterior a l'entollament. Com es pot vore, és probable l'enfonsament, però no degut al pes modest de l'aigua que algú feia embassada al buit del *gour*, sinó al del llac que ocupava aquell fons de la cova. Això explicaria la disminució brusca de les aigües, sense deixar senyals de cap altre nivell i sí al brocal del *gour* degut al pas lent de les aigües de pluja que s'arreglegaven al fons de la cavitat. Total, que el que traïem en clar és que el buit es va formar abans que el *gour*.

I una vegada posats en aquest racó tocarem un altre punt, també en relació amb les formes litogèniques de la zona del *gour*. En diferents visites hem observat que les aigües del tollet inferior desapareixen més ràpidament que les del superior, quedant en sec mentre goteja l'aigua d'aquest últim. Això explica la possibilitat de formació de la renglera d'estalagmites que creuen la saleta inferior, sobreixint del toll d'aigua. D'haver-se asecat més prompte el toll superior, al gotejar sobre l'aigua de l'inferior, no s'haguessen pogut formar les estalagmites. La renglera coincidís amb un clavill del sostre.

I ara una dada anecdòtica: pel que hem sentit contar, la teoria del *gour* va nàixer en una taverna (sí, taverna, no caverna) lloc on no són massa freqüents els *gours*, que nosaltres sapiem. Però la falla va estar en fer més cas a les teories que al propi *gour*, en la morfologia del qual estava escrit el seu origen.